

ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОБОРОННО-ПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

У статті розглянуто еволюцію нормативно-правового регулювання оборонно-промислового комплексу України в контексті російсько-української війни. Визначено, що ефективне функціонування оборонно-промислового комплексу є критично важливим і необхідним для забезпечення обороноздатності та національної безпеки держави. Зокрема, у статті звертається увага, як відбувалась трансформація законодавчої бази України в умовах гібридної збройної агресії російської федерації. Проаналізовано ключові нормативно-правові акти та документи, які приймалися в Україні з 2014 по 2022 роки в умовах проведення Антитерористичної операції та операції Об'єднаних сил на Сході України. Крім того, здійснено аналіз основних нормативно-правових актів, які приймалися в умовах широкомасштабної агресії російської федерації у 2022 році щодо регулювання оборонно-промислового комплексу України.

Ключові слова: агресія російської федерації, оборонно-промисловий комплекс України, трансформація законодавчої бази, оборонний огляд, оборонні закупівлі.

Постановка проблеми та її актуальність. Ефективне функціонування оборонно-промислового комплексу (ОПК) – це запорука зміцнення обороноздатності держави, забезпечення функціонування збройних сил та інших військових формувань, а також, забезпечення технологічного розвитку держави та її економічного зростання. До 2014 р. законодавча база щодо регулювання діяльності ОПК формувалась в умовах, які не передбачали реальних загроз масштабної зовнішньої агресії. Події 2014 р. підкреслили стратегічну важливість і значимість ОПК, що є одним із чинників забезпечення національної безпеки держави. Військові дії, що розгорнулися на Сході нашої держави з весни 2014 р. внаслідок гібридної збройної агресії російської федерації призвели до обговорення стану та можливостей вітчизняного ОПК, поставивши перед державою нові завдання стосовно вдосконалення законодавства в контексті розвитку вітчизняного ОПК. За період проведення Антитерористичної операції на Сході України (АТО) та операції Об'єднаних сил (ООС)

Руснак Юрій Іванович, кандидат юридичних наук, старший дослідник, заступник начальника центру – начальник науково-дослідного управління проблем ресурсного забезпечення у воєнній сфері, сфері оборони та військового будівництва Центру воєно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України, м. Київ.

© Руснак Ю. І., 2024.

відбулась значна трансформація законодавчої бази щодо окресленого питання, втім, широкомасштабна агресія російської федерації у 2022 р. ще більше загострила дану потребу, підкресливши необхідність і важливість ефективного функціонування ОПК. В умовах триваючої агресії російської федерації важливим є аналіз досвіду реформування нормативно-правової бази за період проведення АТО (ООС) на Сході України, який став каталізатором для змін у законодавстві України задля подальшого перегляду та удосконалення нормативно-правової бази, яка регулює діяльність ОПК України, що і зумовлює актуальність обраного дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню питання сучасних тенденцій розвитку оборонно-промислового комплексу України присвячена робота Кузьменко С.М. (*Кузьменко, 2024*). Окремі питання щодо правового регулювання оборонно-промислового комплексу України висвітлено в роботах: Кудрявцевої В.М., де зокрема аналізується оборонно-промисловий комплекс, як об'єкт господарсько-правового регулювання (*Кудрявцева, 2021*). Рижих В.М і Богущький П.П. досліджували організаційно-правові засади реалізації державної політики у сфері оборонно-промислового комплексу (*Рижих & Богущький, 2020*). Втім, у сучасних умовах триваючої агресії російської федерації на території нашої держави окреслене питання потребує подальших досліджень.

Мета та завдання дослідження полягають у комплексному та всебічному дослідженні еволюції нормативно-правового регулювання оборонно-промислового комплексу України в умовах російсько-української війни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Необхідність відновлення потенціалу оборонної промисловості в Україні, з урахуванням становища держави та можливостей подальшого розвитку в глобальному контексті, обумовлена особливим місцем ОПК України в розвитку економіки держави (*Кудрявцева, 2021*). Розвиток ОПК безпосередньо залежить від стану законодавчої бази держави, оскільки нормативно-правові акти встановлюють основи функціонування та розвитку окресленої сфери. Варто зосередити увагу, як змінювалась законодавча база України в умовах російсько-української війни.

Починаючи з 2014 р. були зроблені значні кроки щодо вдосконалення існуючої нормативно-правової бази держави. Втім, Рада національної безпеки і оборони України (РНБО), розглянувши стан виконання її рішень у 2014 р. та I кварталі 2015 р. щодо

посилення обороноздатності держави, визначила недостатньо ефективною роботу органів державної влади стосовно нейтралізації загроз національній безпеці, тому з метою неухильного виконання прийнятих рішень РНБО України з питань забезпечення обороноздатності держави було прийнято рішення «Про стан виконання рішень Ради національної безпеки і оборони України та додаткові заходи щодо забезпечення обороноздатності держави» з метою утворення Міжвідомчої комісії з питань оборонно-промислового комплексу, яке було введено в дію Указом Президента України від 26 травня 2015 р. № 285/2015 (*Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року...*).

Так, для визначення концептуальних засад, пріоритетних напрямків військово-технічної та військово-промислової політики та функціонування ОПК для забезпечення потреб Збройних Сил України, інших військових формувань в озброєнні та військовій техніці у 2015 р. було створено Міжвідомчу комісію з питань оборонно-промислового комплексу. Утворення Міжвідомчої комісії стало важливим кроком у вдосконаленні управлінських процесів і підвищенні рівня готовності держави до відбиття агресії російської федерації.

Указом Президента України від 12 червня 2015 р. № 329/2015 було затверджено Положення про Міжвідомчу комісію з питань оборонно-промислового комплексу (*Про Міжвідомчу комісію з питань оборонно-промислового комплексу, 2015*), до якого згодом було внесено зміни Указом Президента України від 1 березня 2018 р. № 50/2018 «Питання Міжвідомчої комісії з питань оборонно-промислового комплексу» (*Питання Міжвідомчої комісії з питань оборонно-промислового комплексу, 2018*). Відповідно до Указу Президента України від 8 листопада 2019 р. № 831/2019 «Про Міжвідомчу комісію з питань оборонно-промислового комплексу» попередні укази втратили чинність (*Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 листопада 2019 року...*).

У 2015 році було затверджено нову редакцію Воєнної доктрини України (*Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року...*), в якій зокрема зазначалось, що воєнно-економічне та військово-технічне забезпечення воєнної безпеки держави безпосередньо залежить від ОПК що економічне забезпечення воєнної безпеки здійснюватиметься шляхом формування й реалізації принципово нової єдиної воєнно-економічної, військово-промислової та військово-технічної політики. Основні напрямки цієї політики полягали:

у запровадженні системи стратегічного планування розвитку ОПК, взаємопов'язаного із цілями та завданнями державної політики у сфері національної безпеки та оборони, соціально-економічному та науково-технічному розвитку України;

у визначенні на державному рівні довгострокових наукових та матеріально-технічних потреб оборони, забезпеченні створення, виробництва, ремонту й модернізації озброєння, військової та спеціальної техніки і боєприпасів для задоволення потреб безпеки та оборони відповідно до характеру і масштабів воєнних загроз, цілей, пріоритетів та завдань воєнної політики держави;

у формуванні збалансованої структури ОПК, визначенні пріоритетних напрямків його реформування та розвитку, технічного переозброєння, забезпеченні максимального завантаження і нарощуванні науково-виробничого потенціалу оборонного сектора економіки (*Рижих & Богущкий, 2020*).

Наступним документом, який було прийнято у 2015 р стала Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020», де одним із векторів руху щодо розвитку держави визначено реформування ОПК.

Подальші кроки реформування законодавства щодо розвитку вітчизняного ОПК висвітлено в Концепції розвитку сектора безпеки і оборони України від 2016 р. (*Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 березня 2016 року...*). Зокрема, в даній Концепції вказувалось, що вітчизняний ОПК відіграє провідну роль у підтриманні високого рівня бойової та мобілізаційної готовності сил та засобів сектора безпеки і оборони, нарощуванні їх оперативних спроможностей шляхом модернізації наявних і постачанні нових зразків озброєння, військової та спеціальної техніки, сучасних засобів зв'язку і захисту інформації. Також основною метою розвитку ОПК було визначено створення умов для виведення ОПК України на якісно новий рівень виробництва озброєння і військової техніки для забезпечення потреб Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань і правоохоронних органів.

У 2016 р. Розпорядженням Кабінету Міністрів України було схвалено Концепцію Державної цільової програми реформування та розвитку оборонно-промислового комплексу на період до 2020 року від 20 січня 2016 р. № 19-р (*Про схвалення Концепції...*).

Також важливим кроком стало підписання Президентом України Указу від 2 серпня 2016 р. № 323/2016, відповідно до

якого було введено в дію рішення РНБО України від 20 травня 2016 р. «Про заходи з розвитку оборонно-промислового комплексу України» (Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 травня 2016 року...). Цим рішенням РНБО України було доручено Кабінету Міністрів України розробити низку законодавчих ініціатив, що стосуються переозброєння Збройних Сил та інших військових формувань в умовах агресії російської федерації, а також підготувати програму реформи та розвитку ОПК та їх фінансування.

У 2017 р. було прийнято такі нормативно-правові акти:

- Постанова Кабінету Міністрів України від 24 травня 2017 р. № 366-6 «Про затвердження Державної цільової програми реформування та розвитку оборонно-промислового комплексу України на період до 2021 року». Прийняття даної Постанови стало вагомим кроком для української оборонної промисловості, оскільки держава отримала комплексний план проведення системної реформи. Важливість окресленої програми полягала в тому, що вона встановлювала основні завдання та пріоритети реформування ОПК;

- Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 червня 2017 р. № 398-р «Про схвалення Основних напрямів розвитку озброєння та військової техніки на довгостроковий період» (зі змінами у 2021 році) (Про схвалення Основних напрямів...). Зазначений документ визначав пріоритети розвитку та озброєння військової техніки. Його значимість полягала в тому, що створювались основи для цілеспрямованого розвитку технологій і техніки, що відповідали сучасним стандартам і потребам Збройних Сил України.

У 2018 р. продовжувалось формування та вдосконалення законодавчої бази щодо розвитку та діяльності ОПК України. Так, Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 червня 2018 р. № 442-р було схвалено Стратегію розвитку оборонно-промислового комплексу України на період до 2028 р. (Про схвалення Стратегії розвитку...), яка була розроблена на виконання Концепції розвитку сектора безпеки і оборони України, затвердженої Указом Президента України від 14 березня 2016 р. № 92/2016. Основною метою Стратегії є створення умов щодо модернізації та випереджувального розвитку ОПК, нарощування його виробничих потужностей для задоволення потреб Збройних Сил України та інших, утворених відповідно до законів України, військових формувань та правоохоронних органів, а також виробництво конкурентоспроможних на світовому ринку озброєнь і військової техніки.

Важливим кроком стало прийняття у 2018 р. Закону України «Про національну безпеку» (*Про національну безпеку України, 2018*), відповідно до якого головним завданням ОПК України є забезпечення оперативних спроможностей сил і засобів сектору безпеки і оборони шляхом постачання нових і модернізації наявних зразків озброєння, військової та спеціальної техніки. Крім того, відповідно до вимог статті 27 окресленого Закону, РНБО України було прийнято Рішення від 6 березня 2019 р. «Про реформування оборонно-промислового комплексу та підвищення рівня прозорості виконання державного оборонного замовлення», введено в дію Указом Президента України від 15 березня 2019 р. № 79/2019 (*Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 березня 2019 року...*).

Розглянувши наданий Міністерством з питань стратегічних галузей промисловості України та попередньо схвалений Кабінетом Міністрів України звіт про результати проведення огляду ОПК, відповідно до статті 27 Закону України «Про національну безпеку України» Радою національної безпеки і оборони України було затверджено звіт про результати проведення огляду оборонно-промислового комплексу, дане рішення РНБО України було введено в дію Указом Президента України від 21 квітня 2021 р. № 168/2021 (*Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 квітня 2021 року...*). Таким чином, вперше за історію незалежності України у 2020 р. було здійснено повноцінний огляд ОПК.

Результати проведеного огляду надали можливість:

- проаналізувати якість системи управління ОПК України та ефективність взаємодії органів державної влади у рамках реалізації військово-промислової політики;
- об'єктивно оцінити поточний стан підприємств оборонної сфери, їхні виробничі потужності та експортний потенціал;
- оцінити ефективність взаємодії державного та приватного секторів оборонної промисловості;
- визначити основні напрями реформування ОПК України, які стануть основою стратегічних і програмних документів;
- підготувати рекомендації щодо запровадження пріоритетних заходів у ході реформування оборонно-промислового комплексу України (*Підсумки-2020...*).

Також варто зазначити, що відповідно до статті 34 Закону України «Про національну безпеку України» РНБО України розглянула підготовлений Міністерством розвитку економіки,

торгівлі та сільського господарства України проєкт основних показників державного оборонного замовлення на 2020 рік та 2021, 2022 роки для задоволення потреб із забезпечення національної безпеки і оборони, а також проблемні питання, які виникли під час реалізації державної військово-промислової політики та функціонування ОПК, і схвалила Рішення «Про основні показники державного оборонного замовлення на 2020 рік та 2021, 2022 роки», яке було введено Указом Президента України від 27 лютого 2020 р. № 59/2020 (*Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 лютого 2020 року...*).

Рішенням РНБО України від 26 червня 2018 р. «Про вдосконалення державної політики щодо забезпечення Збройних Сил України та інших військових формувань оборонною продукцією іноземного виробництва, а також сприяння розвитку співробітництва оборонних підприємств України з іноземними партнерами», введеним у дію Указом Президента України від 26 червня 2018 року №185/2018 (*Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 26 червня 2018 року...*), Кабінету Міністрів України було доручено забезпечити розроблення та внесення на розгляд Верховної Ради України проєктів законодавчих актів України, які передбачали б надання права державним замовникам з оборонного замовлення здійснювати закупівлі товарів, робіт і послуг оборонного призначення за імпортом безпосередньо в іноземних постачальників. З метою виконання вказаного рішення Кабінетом Міністрів України були підготовлені та прийняті Верховною Радою України закони України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо здійснення закупівлі продукції, робіт і послуг оборонного призначення за імпортом» від 17 січня 2019 р. № 2672-VIII (*Про внесення змін до деяких законодавчих актів України...*) та «Про оборонні закупівлі» від 17 липня 2020 р. № 808-IX, які забезпечили державним замовникам можливість міжнародного співробітництва у сфері оборонних закупівель в інтересах гарантованого забезпечення потреб безпеки і оборони України (*Шемаєва & Толок, 2021*).

З прийняттям Закону України «Про оборонні закупівлі» втратили чинність Закон України «Про державне оборонне замовлення» від 3 березня 1999 р. № 464-XIV, крім положень щодо виконання державного оборонного замовлення на 2020 – 2021 рр. та Закон України «Про особливості здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для гарантованого забезпечення потреб оборони» від 12 травня 2016 р. № 1356-VIII. Новим Законом визначено загальні

правові засади планування, порядок формування обсягів та особливостей здійснення закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення для забезпечення потреб сектору безпеки і оборони, а також інших товарів, робіт і послуг для гарантованого забезпечення потреб безпеки і оборони, а також порядок здійснення державного та демократичного цивільного контролю у сфері оборонних закупівель. Новий Закон докорінно змінив законодавство у сфері оборонних закупівель з радянського на європейське, внаслідок чого оборонні закупівлі стали більш відкритими (Єманов, 2023).

Впровадження Закону України «Про оборонні закупівлі» також продиктоване необхідністю гармонізації законодавства України у сфері оборонних закупівель із положеннями Директиви 2009/81/ЄС відповідно до Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС, наближенням до стандартів НАТО і ЄС, з одного боку, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами з іншого (*Directive 2009/81/EC of the European Parliament and of the council, 2009*). При розробці цього Закону вперше в історії сектору безпеки і оборони України законотворчий процес відбувався прозоро із залученням усіх ключових зацікавлених сторін (Ксьонжик, 2021).

Відповідно до пункту 3 розділу XI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про оборонні закупівлі» РНБО України розглянула підготовлений Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України проєкт основних показників державного оборонного замовлення на 2021 – 2023 роки для задоволення потреб із забезпечення національної безпеки і оборони та схвалила рішення «Про основні показники державного оборонного замовлення на 2021 рік та 2022, 2023 роки», яке було введено Указом Президента України від 30 березня 2021 р. № 132/2021 (*Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 березня 2021 року...*).

Варто зазначити, що у 2020 р. Міністерство оборони України виконало Державне оборонне замовлення, збільшивши обсяги закупівлі нового та модернізованого озброєння, військової техніки та виробів спеціального призначення. Попри обмеження роботи підприємств ОПК, пов'язані з COVID-19, вдалося забезпечити обсяги постачання озброєння і військової техніки на рівні 2019 року, а за деякими напрямками (забезпечення боєприпасами, бронетанковою технікою, цифровими засобами зв'язку) навіть перевищити обсяги 2019 р. (*Біла книга – 2019-2020...*).

Суттєві кроки у сфері реформування підприємств ОПК почались у 2021 р. З метою запровадження моделі корпоративного управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі України відповідно до рекомендацій з корпоративного управління суб'єктами господарювання, а також організації економічного співробітництва та розвитку, формування передумов для підвищення конкурентоспроможності підприємств ОПК державної форми власності, створення умов для залучення інвестицій в оборонно-промисловий комплекс, було прийнято Закон України «Про особливості реформування підприємств оборонно-промислового комплексу державної форми власності» (*Про особливості реформування...*). Цим Законом було визначено особливості правового, економічного та організаційного регулювання перетворення Державного концерну «Укроборонпром» на акціонерне товариство, а державних унітарних підприємств, у тому числі казенних підприємств, що входять до складу Концерну, – на господарські товариства управління та розпорядження їхнім майном (*Про реформу*).

Серед важливих документів оборонного планування стало прийняття Стратегії розвитку оборонно-промислового комплексу України, затвердженої Указом Президента України від 20 серпня 2021 р. № 372/2021 (*Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 червня 2021 року...*), яка стала основою для підготовки державних програм, що стосуються ОПК України, з метою забезпечення сталого та ефективного розвитку ОПК, зниження залежності України від критичного імпорту шляхом заміщення продукцією вітчизняного виробництва, відродження стратегічної ролі оборонного сектору економіки (*Кузьменко, 2024*).

Реалізація зазначеної Стратегії передбачена у три етапи. Так, на першому етапі (2021 – 2022 рр.) передбачалось виконання завдань, визначених у пріоритетних напрямках розвитку ОПК, розробка і затвердження комплексного плану реформування ОПК; на другому етапі (2023 – 2024 рр.) передбачено реалізацію проєктів і планів розвитку оборонних підприємств; третій етап (2025 – 2030 рр.) визначає освоєння нових технологій, що забезпечать зниження використання імпортової продукції оборонно-промислового комплексу. Також триватиме диверсифікація, технічне переозброєння й розвиток науково-виробничої бази підприємств оборонних галузей промисловості» (*Зеленський затвердив...*).

У 2022 р. росія здійснила широкомасштабне вторгнення в Україну. 3 травня 2022 р. Верховна Рада прийняла у першому читанні за основу проєкт Закону про внесення змін до статті 3 Закону України «Про деякі питання заборгованості підприємств оборонно-промислового комплексу – учасників Державного концерну «Укроборонпром» та забезпечення їх стабільного розвитку» (*Про прийняття за основу проєкту...*).

Його метою є забезпечення безперерійного та стабільного функціонування підприємств ОПК та належне забезпечення потреб Сил безпеки та Сил оборони необхідним озброєнням та військовою технікою, підвищення обороноздатності держави під час збройної агресії російської федерації шляхом надання можливості підприємствам на період дії воєнного стану передавати необхідні площі та обладнання в оренду з метою розміщення виробництва, необхідного для забезпечення потреб Сил безпеки і Сил оборони, у спрощеному порядку, без застосування конкурентних процедур, а також можливості безоплатно передавати майно з метою забезпечення діяльності підприємств ОПК та задоволення потреб сил безпеки і сил оборони в озброєнні та військовій техніці (*Ухвалено за основу...*).

Важливим кроком стало прийняття у 2023 р. Постанови «Щодо підтримки оборонно-промислового комплексу України в умовах воєнного стану» (*Щодо підтримки оборонно-промислового комплексу...*). Метою Постанови є:

- ліквідація юридичних колізій внаслідок декількох різних практик правозастосування норм Постанови Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 року № 335 «Деякі питання здійснення оплати товарів, робіт, послуг для забезпечення потреб сектору безпеки і оборони в умовах воєнного стану»;
- гарантування дотримання принципу правової визначеності при складанні й застосуванні нормативно-правових актів;
- усунення суперечностей між законами і підзаконними нормативно-правовими актами (Рада ухвалила Постанову щодо підтримки оборонно-промислового комплексу України в умовах воєнного стану).

У лютому 2024 р. було внесено зміни до Закону України «Про оборонні закупівлі» Законом України від 22 лютого 2024 р. № 3589-ІХ (*Про внесення змін до Закону України «Про оборонні закупівлі»...*). Документ передбачає, зокрема, що в разі придбання товарів, робіт і послуг для потреб безпеки та оборони за неконкурентною

процедурою або без проведення процедури закупівель рівень прибутку не може перевищувати граничного рівня прибутку, встановленого урядом.

Для випадків, де рівень прибутку урядом не був встановлений, ціна мала визначатися відповідно до пропозиції виконавця з урахуванням прибутку такого виконавця.

Такі норми застосовуються до всіх держконтрактів з оборонних закупівель, укладених за неконкурентною процедурою або без процедури, за весь час дії воєнного стану. Тобто закон має ретроспективну дію, що дозволить правоохоронним органам закрити справи, порушені раніше через неузгодженість нормативного поля (*Рада ухвалила закон...*).

Також важливо зазначити, що з метою налагодження системної роботи щодо посилення ОПК відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 9 лютого 2024 р. № 157 було створено Промислово-оборонний комітет України (*Про утворення Промислово-оборонного комітету України*).

Окремо варто звернути увагу на те що 21 серпня 2024 р. Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо використання земельних ділянок для розбудови цифрової інфраструктури» (законопроект 9549). Цим законом доповнено Закон «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану» новою статтею 14-1 під назвою «Особливості примусового відчуження земельних ділянок, іншого нерухомого майна з мотивів суспільної необхідності в умовах воєнного стану для розміщення об'єктів оборонно-промислового комплексу та об'єктів інфраструктури в Ужгородському районі Закарпатської області». Відповідно до нової статті у період дії воєнного стану земельні ділянки та інші об'єкти нерухомого майна, які перебувають у приватній, комунальній власності, нерозподілені земельні ділянки, невитребовані земельні частки (паї), розташовані в Ужгородському районі Закарпатської області, можуть бути примусово відчужені з мотивів суспільної необхідності за рішенням Закарпатської обласної державної адміністрації на умовах і в порядку, визначених цією статтею, для розміщення, серед іншого, об'єктів будівництва, нерухомого майна, комплексів будівель і споруд, виробничих потужностей, частин виробничих потужностей, інженерних споруд, необхідних для функціонування та діяльності підприємств, які мають стратегічне

значення для економіки та безпеки держави та/або визначені такими, що є критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період у сфері оборонно-промислового комплексу (*Верховна Рада внесла зміни до Земельного кодексу України*).

Висновки. Розпочата у 2014 р. гібридна збройна агресія російської федерації проти України зумовила перегляд існуючої нормативно-правової бази щодо діяльності та розвитку вітчизняного ОПК. Зміни у законодавстві, що розпочалися з 2014 р., були спрямовані на адаптацію до умов ведення бойових дій і вимагали оперативного реагування на зовнішні загрози, що постали перед нашою державою. За період з 2014 по 2022 рр. було прийнято значну кількість нормативно-правових актів, що спрямовані на вдосконалення та ефективне функціонування вітчизняного ОПК. Розпочата широкомасштабна агресія російської федерації у 2022 р. ще більше актуалізувала окреслене питання. Триваюча агресія російської федерації та активні бойові дії на території нашої держави потребують подальшого вдосконалення законодавчої бази. Так, з огляду на досвід, набутий за період проведення АТО (ООС) на Сході нашої держави з 2014 по 2022 рр., а також досвід, набутий за період широкомасштабного вторгнення російської федерації, подальші зусилля варто зосередити на наступному:

вдосконалення законодавчої бази держави відповідно до змін воєнно-політичної обстановки, а також відповідно до вимог сучасної російсько-української війни;

аналіз законодавчої бази провідних міжнародних акторів;

інтеграція у міжнародні стандарти та впровадження кращих світових практик.

Таким чином, в умовах сучасної війни, де залучена значна кількість сил і засобів, стрімкими темпами відбувається модернізація технологій, у тому числі озброєння і техніки, розвиток нормативно-правової бази щодо забезпечення діяльності вітчизняного ОПК – це процес постійного вдосконалення, що спрямований на забезпечення обороноздатності та національної безпеки держави.

Використані посилання

Біла книга – 2019-2020. Збройні Сили України, Держспецтрансслужба. URL: https://www.mil.gov.ua/content/files/whitebook/WB_2020_FINAL.pdf (дата звернення: 16.07.2024).

Верховна Рада внесла зміни до Земельного кодексу України. *Судово-юридична газета*. URL: <https://sud.ua/uk/news/publication/308786-verkhovna-ura-rada-vnesla-izmeneniya-v-zemelnyu-kodeks-ukrainy> (дата звернення: 22.08.2024).

Сманов В.В. (2023). Механізми формування раціональних оборонних закупівель при реагуванні Сил безпеки на кризові ситуації. *Журнал «Наукові інновації та передові технології»*, № 3(17). С. 40 – 49.

Зеленський затвердив Стратегію розвитку оборонно-промислового комплексу. *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-strategia-rozvytku-oprk/31420429.html> (дата звернення: 23.07.2024).

Ксьонжик І.В. (2021). Оборонні закупівлі як невід’ємна складова розвитку конкуренції та протидії корупції в Україні. *Матеріали Всеукраїнської наукової конференції молодих учених і науково-педагогічних працівників, 20 травня 2021 р. / Редкол.: Непочатенко О. О. (відп. ред.) та ін. Умань: ВПЦ «Візаві», С. 47 – 49.*

Кудрявцева В. В. (2021). Оборонно-промисловий комплекс як об’єкт господарсько-правового регулювання. URL https://ndipzr.org.ua/wp-content/uploads/2021/Conf_21.05.2021/Conf_21.05.21_38.pdf (дата звернення: 28.07.2024).

Кузьменко С.М. (2024). Сучасні тенденції розвитку оборонно-промислового комплексу України. *Актуальні питання у сучасній науці*, № 3(21). С. 313 – 324.

Питання Міжвідомчої комісії з питань оборонно-промислового комплексу: Указ Президента України від 01.03.2018 р. № 50/2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/50/2018#Text> (дата звернення: 18.07.2024) – втратив чинність.

Підсумки-2020: вперше за роки незалежності України проведено Огляд оборонно-промислового комплексу України. *Урядовий портал*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/pidsumki-2020-vpershe-za-roki-nezalezhnosti-ukrayini-provedeno-oglyad-oboronno-promislovogo-kompleksu-ukrayini> (дата звернення: 17.07.2024).

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо здійснення закупівель продукції, робіт і послуг оборонного призначення за імпортом : Закон України від 17.01.2019 р. № 2672-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2672-19#Text> (дата звернення: 20.07.2024).

Про внесення змін до Закону України "Про оборонні закупівлі" щодо удосконалення правового регулювання ціноутворення в оборонних закупівлях під час дії правового режиму воєнного стану : Закон України від 22.02.2024 р. № 3589-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3589-20#Text> (дата звернення: 22.07.2024).

Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 травня 2016 року «Про заходи з розвитку оборонно-промислового комплексу України»: Указ Президента України від 02.08.2016 р. № 323/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/323/2016#Text> (дата звернення: 23.07.2024).

Про Міжвідомчу комісію з питань оборонно-промислового комплексу : Указ Президента України від 12.06.2015 р. № 329/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/329/2015#Text> (дата звернення: 21.07.2024) – втратив чинність.

Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 листопада 2019 року «Про Міжвідомчу комісію з питань оборонно-промислового комплексу»: Указ Президента України від 08.11.2019 р. № 831/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831/2019#Text> (дата звернення: 12.07.2024).

Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469 - VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 20.07.2024).

Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року «Про нову редакцію Воєнної доктрини України»: Указ Президента України від 24.09.2015 р. № 555/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555/2015#Text> (дата звернення: 25.07.2024) – втратив чинність.

Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 лютого 2020 року «Про основні показники державного оборонного замовлення на 2020 рік та 2021, 2022 роки»: Указ Президента України від 27.02.2020 р. № 59/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/59/2020#Text> (дата звернення: 24.07.2024).

Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 березня 2021 року «Про основні показники державного оборонного замовлення на 2021 рік та 2022, 2023 роки»: Указ Президента України від 30.03.2021 р. № 132/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/2021#Text> (дата звернення: 19.07.2024).

Про особливості реформування підприємств оборонно-промислового комплексу державної форми власності: Закон України від 13.07.2021 р. № 1630-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1630-20#Text> (дата звернення: 16.07.2024).

Про прийняття за основу проєкту Закону України про внесення змін до статті 3 Закону України «Про деякі питання заборгованості підприємств оборонно-промислового комплексу – учасників Державного концерну "Укроборонпром" та забезпечення їх стабільного розвитку»: Постанова Верховної Ради України від 03.05.2022 № 2242-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2242-IX#Text> (дата звернення: 19.07.2024).

Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 квітня 2021 року «Про результати проведення огляду оборонно-промислового комплексу»: Указ Президента України від 21.04.2021 р. № 168/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168/2021#Text> (дата звернення: 22.07.2024).

Про реформу. *UkrOboronProm*. URL: <https://ukroboronprom.com.ua/pro-reformu> (дата звернення: 17.07.2024).

Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 березня 2019 року «Про реформування оборонно-промислового комплексу та підвищення рівня прозорості виконання державного оборонного замовлення»: Указ Президента України від 15.03.2019 р. № 79/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79/2019#Text> (дата звернення: 20.07.2024).

Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 червня 2021 року «Про Стратегію розвитку оборонно-промислового комплексу України»: Указ Президента України від 20.08.2021 р. № 372/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/372/2021#Text> (дата звернення: 21.07.2024).

Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 26 червня 2018 року "Про вдосконалення державної політики щодо забезпечення Збройних Сил України та інших військових формувань оборонною продукцією іноземного виробництва, а також сприяння розвитку співробітництва оборонних підприємств України з іноземними партнерами" : Указ Президента України від 26.06.2018 р. № 185/2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185/2018#Text> (дата звернення: 11.07.2024).

Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 березня 2016 року «Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України»: Указ Президента України від 14.03.2016 р. № 92/2016. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92/2016#Text> (дата звернення: 22.07.2024) – втратив чинність.

Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про стан виконання рішень Ради національної безпеки і оборони України та додаткові заходи щодо забезпечення обороноздатності держави»: Указ Президента України від 26.05.2015 р. № 285/2015. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/285/2015#Text> (дата звернення: 15.07.2024).

Про схвалення Концепції Державної цільової програми реформування та розвитку оборонно-промислового комплексу на період до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.01.2016 р. № 19-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/19-2016-p#Text> (дата звернення: 20.07.2024).

Про схвалення Основних напрямів розвитку озброєння та військової техніки на довгостроковий період : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.06.2017 р. № 398-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/398-2017-p#Text> (дата звернення: 19.07.2024).

Про схвалення Стратегії розвитку оборонно-промислового комплексу України на період до 2028 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.06.2018 р. № 442-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/442-2018-p#Text> (дата звернення: 16.07.2024).

Про утворення Промислово-оборонного комітету України: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.02.2024 р. № 157. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-2024-p#Text> (дата звернення: 22.07.2024).

Рада ухвалила закон, що вирішує проблему з прибутком підприємств ОПК. *Українформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3830718-rada-uhvalila-zakon-so-virisue-problemu-z-pributkom-pidpriemstv-opk.html> (дата звернення: 19.07.2024).

Рада ухвалила Постанову щодо підтримки оборонно-промислового комплексу України в умовах воєнного стану. *АрміяInform*. URL: <https://armyinform.com.ua/2023/09/21/rada-uhvalyla-postanovu-shhodo-pidtrymky-oboronno-promyslovogo-kompleksu-ukrayiny-v-umovah-voynogo-stanu/> (дата звернення: 19.07.2024).

Рижих В.М., Богуцький П.П. (2020). Організаційно-правові засади реалізації державної політики у сфері оборонно-промислового комплексу. *Наука і оборона*, 4, С. 12 – 19.

Ухвалено за основу законопроект щодо забезпечення стабільного функціонування підприємств ОПК. *АрміяInform*. URL: <https://armyinform.com.ua/2022/05/03/pryjnyato-za-osnovu-zakonoprojekt-shhodo-zabezpechennya-stabilnogo-funkcionuvannya-pidpriemstv-opk/> (дата звернення: 21.07.2024).

Шемаєва Л.Г., Толоч П.О. (2021). Сучасні тенденції розвитку міжнародного воєнно-економічного співробітництва України. *Вчені записки Університету «КРОК»*, № 4(64), С. 21 – 27.

Щодо підтримки оборонно-промислового комплексу України в умовах воєнного стану: Постанова Верховної Ради України від 21.09.2023 № 3388-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3388-IX#Text> (дата звернення: 21.07.2024).

Directive 2009/81/EC of the European Parliament and of the council of 13 July 2009. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2009/81/oj> (дата звернення: 20.07.2024).

References

Bila knyha – 2019-2020. Zbroini Syly Ukrainy, Derzhspetsstranssluzhba. URL: https://www.mil.gov.ua/content/files/whitebook/WB_2020_FINAL.pdf (data zverne-nnia: 16.07.2024) (ukr).

Verkhovna Rada vnesla zminy do Zemelnoho kodeksu Ukrainy. *Sudovyrydychna hazeta*. URL: <https://sud.ua/uk/news/publication/308786-verkhovnaya-rada-vnesla-izmeneniya-v-zemelnyy-kodeks-ukrainy> (Date accessed: 22.08.2024) (ukr).

Yemanov V.V. (2023). Mekhanizmy formuvannya ratsionalnykh oboronnykh zakupivel pry reahuvanni syl bezpeky na kryzovi sytuatsii. *Zhurnal «Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii»*, № 3(17). S. 40-49 (ukr).

Zelenskyi zatverdyv Stratehiiu rozvytku oboronno-promysloвого kompleksu. *Radio Svoboda*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-stratehia-rozvytku-opk/31420429.html> (Date accessed: 23.07.2024) (ukr).

Ksonzhyk I.V. (2021). Oboronni zakupivli yak nevidiemna skladova rozvytku konkurentsii ta protydii koruptsii v Ukraini. *Materialy Vseukrainskoi naukovoii konferentsii molodykh uchenykh i naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv, 20 travnia 2021 r. / Redkol.: Nepochatenko O. O. (vidp. red.) ta in. Uman: VPTs «Vizavi», S. 47-49* (ukr).

Kudriavtseva V.V. (2021). Oborono-promyslovyi kompleks yak ob'iekt hospodarsko-pravovoho rehuliuвання. URL https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2021/Conf_21.05.2021/Conf_21.05.21_38.pdf (Date accessed: 28.07.2024) (ukr).

Kuzmenko S.M. (2024). Suchasni tendentsii rozvytku oboronno-promysloвого kompleksu Ukrainy. *Aktualni pytannia u suchasni nautsi*, № 3(21). S. 313-324 (ukr).

Pytannia Mizhvidomchoi komisii z pytan oboronno-promysloвого kompleksu : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 01.03.2018 r. № 50/2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/50/2018#Text> (Date accessed: 18.07.2024) – vtratyv chynnist (ukr).

Pidsumky-2020: vpershe za roky nezalezhnosti Ukrainy provedeno Ohliad oboronno-promysloвого kompleksu Ukrainy. *Uriadovi portal*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/pidsumki-2020-vpershe-za-roki-nezalezhnosti-ukrayini-provedeno-oglyad-oboronno-promisloвого-kompleksu-ukrayini> (Date accessed: 17.07.2024) (ukr).

Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo zdiisnennia zakupivel produktii, roboti i posluh oboronnoho pryznachennia za importom: Zakon Ukrainy vid 17.01.2019 r. № 2672-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2672-19#Text> (Date accessed: 20.07.2024) (ukr).

Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro oboronni zakupivli» shchodo udoskonalennia pravovoho rehuliuвання tsinoutvorennia v oboronnykh zakupivliakh pid chas dii pravovoho rezhyму voiennoho stanu: Zakon Ukrainy vid 22.02.2024 r. № 3589-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3589-20#Text> (Date accessed: 22.07.2024) (ukr).

Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 20 travnia 2016 roku «Pro zakhody z rozvytku oboronno-promysloвого kompleksu Ukrainy»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 02.08.2016 r. № 323/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/323/2016#Text> (Date accessed: 23.07.2024) (ukr).

Pro Mizhvidomchu komisiiu z pytan oboronno-promysloвого kompleksu : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 12.06.2015 r. № 329/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/329/2015#Text> (Date accessed: 21.07.2024) – vtratyv chynnist (ukr).

Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 2 lystopada 2019 roku «Pro Mizhvidomchu komisiiu z pytan oboronno-promysloвого kompleksu»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 08.11.2019 r. № 831/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831/2019#Text> (Date accessed: 12.07.2024) (ukr).

Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 r. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (Date accessed: 20.07.2024) (ukr).

Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 2 veresnia 2015 roku «Pro novu redaktsiiu Voiennoi doktryny Ukrainy»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 24.09.2015 r. № 555/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555/2015#Text> (Date accessed: 25.07.2024) – vtratyv chynnist (ukr).

Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 18 liutoho 2020 roku «Pro osnovni pokaznyky derzhavnoho oboronnoho zamovlennia na 2020 rik ta 2021, 2022 roky»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 27.02.2020 r. № 59/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/59/2020#Text> (Date accessed: 24.07.2024) (ukr).

Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 11 bereznia 2021 roku «Pro osnovni pokaznyky derzhavnoho oboronnoho zamovlennia na 2021 rik ta 2022, 2023 roky»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 30.03.2021 r. № 132/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/2021#Text> (Date accessed: 19.07.2024) (ukr).

Pro osoblyvosti reformuvannia pidpriemstv oboronno-promysloвого kompleksu derzhavnoi formy vlasnosti: Zakon Ukrainy vid 13.07.2021 r. № 1630-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1630-20#Text> (Date accessed: 16.07.2024) (ukr).

Pro pryiniattia za osnovu proektu Zakonu Ukrainy pro vnesennia zmin do statti 3 Zakonu Ukrainy «Pro deiaki pytannia zaborhovanosti pidpriemstv oboronno-promysloвого kompleksu – uchasnykiv Derzhavnoho kontsernu "Ukroboronprom" ta zabezpechennia yikh stabilnoho rozvytku»: Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 03.05.2022 № 2242-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2242-IX#Text> (Date accessed: 19.07.2024) (ukr).

Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 15 kvitnia 2021 roku «Pro rezultaty provedennia ohliadu oboronno-promysloвого kompleksu»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 21.04.2021 r. № 168/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168/2021#Text> (Date accessed: 22.07.2024) (ukr).

Pro reformu. *Ukroboronprom*. URL: <https://ukroboronprom.com.ua/pro-reformu> (Date accessed: 17.07.2024) (ukr).

Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 6 bereznia 2019 roku «Pro reformuvannia oboronno-promysloвого kompleksu ta pidvyshchennia rivnia prozorosti vykonannia derzhavnoho oboronnoho zamovlennia»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 15.03.2019 r. № 79/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79/2019#Text> (Date accessed: 20.07.2024) (ukr).

Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 18 chervnia 2021 roku «Pro Stratehiiu rozvytku oboronno-promysloвого kompleksu Ukrainy»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 20.08.2021 r. № 372/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/372/2021#Text> (Date accessed: 21.07.2024) (ukr).

Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 26 chervnia 2018 roku «Pro vdoskonalennia derzhavnoi polityky shchodo zabezpechennia Zbroinykh Syl Ukrainy ta inshykh viiskovykh formuvan oboronnoiu produktsiieiu inozemnoho vyrobnytstva, a takozh spriannia rozvytku spivrobitnytstva oboronnykh pidpriemstv Ukrainy z inozemnymi partneramy»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 26.06.2018 r. № 185/2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185/2018#Text> (Date accessed: 11.07.2024) (ukr).

Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 4 bereznia 2016 roku «Pro Kontseptsiiu rozvytku sektoru bezpeky i oborony Ukrainy»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 14.03.2016 r. № 92/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92/2016#Text> (Date accessed: 22.07.2024) – vtratyv chynnist (ukr).

Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 6 travnia 2015 roku «Pro stan vykonannia rishen Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy ta dodatkovi zakhody shchodo zabezpechennia oboronozdatnosti derzhavy»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 26.05.2015 r. № 285/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/285/2015#Text> (Date accessed: 15.07.2024) (ukr).

Pro skhvalennia Kontseptsii Derzhavnoi tsilovoi prohramy reformuvannia ta rozvytku oboronno-promysloвого kompleksu na period do 2020 roku: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 20.01.2016 r. № 19-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/19-2016-r#Text> (Date accessed: 20.07.2024) (ukr).

Pro skhvalennia Osnovnykh napriamiv rozvytku ozbroiennia ta viiskovoi tekhniky na dovhostrokovyi period: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 14.06.2017 r. № 398-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/398-2017-r#Text> (Date accessed: 19.07.2024) (ukr).

Pro skhvalennia Stratehii rozvytku oboronno-promysloвого kompleksu Ukrainy na period do 2028 roku: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 20.06.2018 r. № 442-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/442-2018-r#Text> (Date accessed: 16.07.2024) (ukr).

Pro utvorennia Promyslovo-oboronnoho komitetu Ukrainy : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 09.02.2024 r. № 157. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-2024-p#Text> (Date accessed: 22.07.2024) (ukr).

Rada ukhvalyla zakon, shcho vyrishuie problemu z prybutkom pidpryiemstv OPK. *Ukrinform*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3830718-rada-uhvalila-zakon-sovirisue-problemu-z-pributkom-pidpriemstv-opk.html> (Date accessed: 19.07.2024) (ukr).

Rada ukhvalyla Postanovu shchodo pidtrymky oboronno-promysloвого kompleksu Ukrainy v umovakh voiennoho stanu. *ArmiiaInform*. URL: <https://armyinform.com.ua/2023/09/21/rada-uhvalyla-postanovu-shhodo-pidtrymky-oboronno-promysloвого-kompleksu-ukrayiny-v-umovah-voyennogo-stanu/> (Date accessed: 19.07.2024) (ukr).

Ryzhykh V.M., Bohutskyi P.P. (2020). Orhanizatsiino-pravovi zasady realizatsii derzhavnoi polityky u sferi oboronno-promysloвого kompleksu. *Nauka i oborona*, 4, S. 12-19 (ukr).

Ukhvaleno za osnovu zakonoproiekt shchodo zabezpechennia stabilnogo funktsionuvannia pidpryiemstv OPK. *ArmiiaInform*. URL: <https://armyinform.com.ua/2022/05/03/pryjnyato-za-osnovu-zakonoprojekt-shhodo-zabezpechennya-stabilnogo-funktsionuvannya-pidpryiemstv-opk/> (Date accessed: 21.07.2024) (ukr).

Shemaieva L.H., Tolok P.O. (2021). Suchasni tendentsii rozvytku mizhnarodnoho voienno-ekonomichnoho spivrobitnytstva Ukrainy. *Vcheni zapysky Universytetu «KROK»*, № 4(64), S. 21-27 (ukr).

Shchodo pidtrymky oboronno-promysloвого kompleksu Ukrainy v umovakh voiennoho stanu : Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 21.09.2023 № 3388-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3388-IX#Text> (Date accessed: 21.07.2024) (ukr).

Directive 2009/81/EC of the European Parliament and of the council of 13 July 2009. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2009/81/oj> (Date accessed: 20.07.2024) (eng).

Rusnak Yu.

THE HISTORICAL EXPERIENCE OF REGULATORY AND LEGAL FRAMEWORK OF UKRAINE'S DEFENSE-INDUSTRIAL COMPLEX IN THE CONTEXT OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

The article examines the evolution of the regulatory and legal framework governing Ukraine's defense industry within the context of the Russian-Ukrainian war. It is determined that the effective operation of the defense industry is critically important and necessary for ensuring the country's defense capability and national security. The development of the defense industry is directly dependent on the state of the legislative framework, as normative legal acts establish the foundations for the functioning and development of this sector. Specifically, the article addresses how the

legislative framework of Ukraine has transformed in response to the hybrid armed aggression of the Russian Federation. Legislative changes initiated since 2014 were aimed at adapting to the conditions of armed conflict and required prompt responses to the external threats facing the state.

The article analyzes key normative legal acts and documents adopted in Ukraine from 2014 to 2022 during the Anti-Terrorist Operation and the Joint Forces Operation in Eastern Ukraine, which were focused on improving and effectively operating the domestic defense industry of Ukraine. Furthermore, the author analyzes the main normative legal acts adopted during the large-scale aggression of the Russian Federation in 2022 regarding the regulation of Ukraine's defense industry. The author also identifies that future efforts should be concentrated on the following areas:

- Improving the state legislative framework in accordance with changes in the military-political situation and the requirements of the current Russian-Ukrainian war;

- Analyzing the legislative frameworks of leading international actors;

- Integrating international standards and implementing best global practices.

Thus, in the context of modern warfare, the development of the regulatory and legal framework for ensuring the functioning of Ukraine's defense industry is an ongoing process of enhancement aimed at ensuring the country's defense capability and national security.

Keywords: Russian Federation aggression, Ukraine's defense industry, legislative framework transformation, defense review, defense procurement.